

IZBIRNI UODNIK

VLADIMIR HABJAN
IRENA MUŠIČ HABJAN

KARNIJSKE ALPE

Med Julijci in Dolomiti

PLANINSKA
ZVEZA
SLOVENIJE
ALPINE
ASSOCIATION
OF SLOVENIA

IZBIRNI UODNIK

Vladimir Habjan
Irena Mušič Habjan

KARNIJSKE ALPE

Med Julijci in Dolomiti

2023

KAZALO

Čari gora za mejo	9	19 Monte Amariana	96
Karnijskim Alpam na pot	13	20 Monte Amariana po jugozahodnem grebenu	98
O karnijskih alpah	16	SEVERNA VERIGA KARNIJCEV OD LONIC DO PRELAZA PLÖCKEN	
Območje	16	21 Monte Tersadia	104
Zasnova vodnika	30	22 Monte Zermula	106
SEVERNA VERIGA OD TRBIŽA DO LONIC	34	23 Monte Dimon, Monte Paularo	108
1 Ojstrnik	40	24 Hoher Trieb/Cuestalta	111
2 Lepi vršič/Cima Bella	43	25 Creta di Timau	113
3 Šinauc/Monte Scinauz	46	26 Polinik	116
4 Soteska Uccelli	49	27 Pal Piccolo/Kleiner Pal	119
5 Soteska Krnice/Garnitzenklamm	52	OD PRELAZA PLÖCKEN DO DOLOMITOV	
6 Krniške skale/Gartnerkofel	55	28 Creta di Collinetta	124
7 Konjski špik/Monte Cavallo	58	29 Creta di Collina, Creta delle Chianevate	128
8 Veliki Koritnik/Trogkofel	62	30 Monte Coglians/Hohe Warte	132
9 Hochwipfel	66	31 Monte Coglians, pot Koban-Prunner	135
SKUPINI ZUC DAL BORA IN SERNIA		32 Gamskofel	138
10 Montusel, Monte Cozzarel	70	33 Monte Capolago/Wolayer Seekopf	140
11 Zuc dal Bor	73	34 Monte Sasso Nero, Monte Uolaia	142
12 Crete di Gleris	76	35 Creta Verde, ferata Steinwand	146
13 Monte Uuallt	79	36 Monte Fleons, pot Adama Salcherja	149
14 Monte Pisimoni	82	37 Torkarspitze, Zwölferspitze	151
15 Creta Grauzaria	85	38 Monte Peralba/Hochweisstein	154
16 Monte Sernio	88	39 Cima Palombino, Crode dei Longerin	157
17 Monte Sernio po jugozahodnem grebenu	91	40 Filmoorhöhe/Cresta della Pitturina	160
18 Monte Palavierte, Cuel Mauron	94	41 Monte Cavallino/Grosse Kinigat	164
		42 Grosse Kinigat Klettersteig	166
		43 Karnijska vezna pot	170
		GORE NAD SAURISOM IN SAPPADO, SKUPINA BRENTONI	
		44 Col Gentile	182
		45 Monte Pieltinis	184

46	Monte Tinisa	186
47	Monte Bivera, Monte Clapsavon	188
48	Monte Tiarfin	192
49	Monte Cimon	194
50	Creta Forata	196
51	Monte Siera	198
52	Creton di Culzei, ferata 50	200
53	Creton di Clap Grande	204
54	Terza Grande	208
55	Monte Lastroni	210
56	Monte Rinaldo	212
57	Monte Brentoni	216
58	Monte Pupera Ualgrande	219
59	Monte Tudaio	222

UZHODNE KARNIJSKE PREDALPE

60	Monte San Simeone	228
61	Monte Cuar	231
62	Monte Verzegnis	233
63	Monte Ualcalda	235
64	Monte Frascola	240

KARNIJSKE PREDALPE S SEVERA

65	Monte Cimacuta	244
66	Monte Cridola	248
67	Monfalcon di Forni	251
68	Monte Miaron, pot Giovanni Olivato	254
69	Montanel	258
70	Monte Castellato	260
71	Cima Cadin di Toro	262
72	Cima Cadin degli Elmi	264

OSREDNJE KARNIJSKE PREDALPE

73	Cima Spe, pot Arturo Marini	268
74	Dolina Ual Montanaia	270
75	Alpinistična pot Luciano Micheluz	274
76	Cima Monfalcon di Montanaia	277
77	Dolina Ual Monfalcon di Forni	279
78	Monte Pramaggiore	282
79	Cime Postegae	285
80	Monte Ferrara	288
81	Monte Vacalliza	290
82	Cima dei Uieres	294
83	Monte Turlon	298
84	Monte Turlon iz doline Ual de Bos	301
85	Monte Caserine Alte	304
86	Monte Cornaget	307
87	Monte Dosaip	309
88	Monte Rassetum	311
89	Monte Castello	314
90	Monte Raut	316
91	Cima Laste	318
92	Cima dei Preti	322
93	Monte Duranno	324
94	Spalla del Duranno	328
95	Monte Borga	330
96	Ferata Gola del Uajont	332

NAD PIANCAVALLOM

97	Col Nudo	336
98	Crep Nudo	340
99	Monte Messer	342
100	Monte Cavallo	346

Prostranstvo Karnijskih Alp; Pesarinski Dolomiti: desno Terza Grande, levo skupina Clap Grande

Območje

Kje so Karnijske Alpe/Alpi Carniche/Alpi Carnice/Karnische Alpen, kje je Karnija/Carnia? Preprosto rečeno, to je dežela z gorovjem med Julijskimi Alpami in Dolomiti. Gre za obsežno območje, precej večje, kot so naše Julijske Alpe. Meje potekajo takole:

Na jugu se Karnijske Alpe stapljajo s Furlansko nižino.

Na vzhodu, na meji s Slovenijo, poteka z juga na sever razmejitev z Julijskimi Alpami po dolini Tilmenta/Tagliamento, se pri kraju Amaro v bližini Tolmeča/Tumeč/Tolmezzo nadaljuje ob Beli/Fella po Železni dolini/Canal del Ferro ter od Tablje/Pontebba naprej po Kanalski dolini/Val Canale do Trbiža/Tarvisio. Tu meja zavije čez prelaz oziroma prehod Megvarje - Vrata/Thörl-Maglern po dolini reke Ziljice/Gailitz na severovzhod in se najbolj približa našim krajem. Zadnji obronek Karavank je Peč, najbližji karnijski vrh Gorjanski vrh.

Na severu teče meja po Ziljski dolini/Gailtal/Untergailtal/Obergailtal, ki poteka v smeri vzhod–zahod, od kraja Koče - Muta/Kötasch-Mauthen, naprej pa po dolini Gailtal Lesachtal. Pri kraju Tassenbach se dolina Lesachtal priključi dolini Drave/Drau ali Pustriški dolini/Val Pusteria/Pustertal. Na severu so Ziljske Alpe/Gailtaler Alpen in Lienski Dolomiti/Lienzer Dolomiten.

Na zahodu gre meja z Dolomiti od kraja Innichen San Candido južno po dolini Val Comelico do kraja San Stefano di Cadore in se nadaljuje po dolini Val Cadore, kjer teče reka Piava, do Belluna.

Celotna širina gorovja v smeri vzhod–zahod znaša nekaj več kot sto kilometrov.

Karnija je del dveh administrativnih pokrajin Italije, večina je pokrajina Furlanija - Julijska krajina/Friuli-Venezia Giulia, manjši del pa je v deželi Veneto.

Po severni gorski verigi poteka meja med Italijo in Avstrijo, tako da večinski del Karnijskih Alp leži v Italiji.

Gorske skupine

Karnijske Alpe delimo na več možnih načinov, na primer na vzhodne (Catena Carnica Orientale) in zahodne (Catena Carnica Occidentale). Dolga dolina Tilmenta, ki preseka Karnijce po sredini v smeri vzhod–zahod, bi bila lahko ločnica med severnimi in južnimi Karnijskimi Alpami. Južni del nekateri imenujejo Karnijske Predalpe/Prealpi Carniche.

Avtorja enciklopedičnega vodnika po Karnijskih Alpah severnega dela gorovja Attilio De Rovere in Mario di Gallo delita gore nad dolino Tilmenta na naslednje skupine: Ojstrnik–Poludnik–Krniške skale/Gartnerkofel, Zuc dal Bor, Sernio–Grauzaria, Monte Zermula, Veliki Koritnik/Creta di Aip, Konjski špik/Monte Cavallo, Tersadia, Creta di Timau, Arvenis, Monte Crostis, Mooskofel, Coglians–Cianevate, Fleons, Pieltnis, Monte Bivera, Siera–Creta Forata, Clap, Terze, Brentoni, Rinaldo, Monte Chiadin, Peralba–Chiadenis–Avanza, gore nad dolino Visdende/Monti della Val Visdende, Crode dei Longerin in vozlišče zahodnega dela Karnijskih Alp/Dorsale Carnica Occidentale – kar je precej podrobna razdelitev.

Avtorja enciklopedičnega vodnika po Karnijskih Alpah južnega dela gorstva Antonio in Camillo Berti ločita naslednje skupine: Crodon di Scodavacca, Spalti di Toro in Monfalconi, Cima dei Preti–Duranno, Col Nudo–Cavallo, Pramaggiore, Caserine–Cornaget in Raut–Ressetum, kar je precej bolj smiselna razdelitev kot pri severnem delu.

Od imen, ki so se pri nas prijela, velja omeniti naziv Pesarinski Dolomiti – gre za gore nad dolino Val Pesarina. Drugo ime, ki smo ga že omenili, so Dolomiti onstran Piave/Dolomiti d'Oltre Piave. Za te gore oziroma za širše območje teh gora se uporablja tudi naziv Furlanski Dolomiti.

V vodniku se z razdelitvijo vrhov po skupinah ne bomo preveč zapletali, saj bi jih lahko razporedili na različne načine. Opisujemo jih v smeri od vzhoda proti zahodu.

Urhovi

Poglejmo nekatere najvišje vrhove. Prvi dvatisočak na vzhodu je Ojstrnik, sledijo travnati Poludnik, nad Kanalsko dolino stoji divji Šinavc. Blizu je znana skupina nad Mokrinami: Krniške skale, Konjski špik in Veliki Koritnik, v ta del bi lahko šteli še Monte Zermulo.

Malce južneje, nad Železno dolino je skupina ostrega Zuc dal Bora z vrsto lepih in tudi zahtevnih vrhov. Še zahodnejše sta skalna prvaka Creta Grauzaria in Monte Sernio, na koncu južnega grebena s Serniom pa piramidasta Monte Amariana.

Samotne otoke osrednjega dela predstavljajo lažji, pogosto povsem travnati vrhovi: Monte Tersadia, Monte Arvenis (smučišče), Monte Dimon in Monte Paularo, Col Gentile, izreden razglednik Monte Bivera, Monte Tiarfin, Monte Tinisa in Monte Pieltnis.

Vzhodno od Plöckenpassa sta Creta di Timau in Polinik, zahodno od prelaza pa je osrednja skupina z vrsto visokih vrhov: Monte Coglians, Creta di Collina, Creta Chianevate, na severu brezpotni Gamskofel in turnosmučarski cilj Rauchkofel.

Skalna veriga se nadaljuje zahodno z odmaknjeno skupino Volaia (Monte Capolago, Sasso Nero, Monte Volaia idr.). Veriga se nadaljuje z ostro Creto Verde in Monte Fleonsom, na jugu leži skupina Monte Peralbe (Monte Avanza, Monte Chiadenis).

Cimon in Creta Forata nad Sappado, v ozadju osrednji karnijski severni greben s Cogliansom

V okolici Sappade/Plodn je cela vrsta skalnih gora: Monte Rinaldo, Monte Lastroni na severni strani, na južni pa Creta Forata, Terza Grande, Monte Siera. Še zahodneje je odmaknjena gorska veriga – skupina Brentonija z nekaj odličnimi vrhovi.

V severni verigi, kjer poteka Karnijska transversala, sta še omembe vredna skalna mogočnejša Porze in Grosse Kinigat, za njim pa se greben počasi zniža in utone v dolinah.

Južni del gorovja se začne s San Simeone, Monte Piciatom in Monte Piombado, še zahodneje sta Monte Verzegnis, Monte Valcalda, precej južno izstopa Monte Cuar.

Zahodno od prelaza Monte Rest je Monte Frascola, potem pa se približamo osrednjemu delu južnih Karnijcev. Sledi skupina Caserine (Alte) z več vrhovi, Monte Cornaget, od daleč se dobro vidi Monte Pramaggiore, poleg je Monte Brica. Še južneje so zeleni Monte Dosaip, podolgovati Monte Rassetum in Monte Raut. To je povsem južni rob Karnijcev, za njimi se gorovje stopi z nižino.

Južno od prelaza Mauria leži skupina Monte Cridole z vrsto zahtevnih gora. Ob skupino se stika skupina Monfalconi, kjer so skalne ostrice kar nanizane druga ob drugo. Monfalconi so zraščeni s skupino Spalti di Toro. Ta predel daje videz resnosti, tu se veliko pleza, poti vodijo le čez škrbine.

Otok pozabe je trojica vrhov med dolinama Cimoliana in Settimana: Monte Vacalizza, Cima dei Vieres in Monte Turlon. Ta predel je tako odmaknjen in redko obiskan, da komaj najdeš kakšen podatek o vzponu.

Skrajno zahodno sta prvaka Cima dei Preti in Monte Duranno. Ob njiju je na robu doline Piave več lažje dostopnih vrhov.

Najjužnejši krak Karnijcev je dolga veriga vrhov južno od prelaza Passo di San Osvaldo – od Col Nuda, Crep Nuda, čez Monte Messer do Monte Cavalla nad prostranimi smučišči.

Doline, prelazi in izhodišča

Karnija je preprejena z gorskimi skupinami, v katere se zarivajo doline, ki jih povezuje množica gorskih prelazov. Doline in prelazi so pomembna izhodišča.

Poleg dolin, ki pomenijo meje Karnije in smo jih že navedli, celotno deželo po sredini v smeri vzhod–zahod preseka **dolina Tilmenta/Valle del Tagliamento**. Med Tolmečem in dolino Piave poteka asfaltirana cesta, ki je čez **prelaz Mauria/Passo della Mauria**, 1298 m, povezava z dolino Piave.

Povezav med severno verigo in Avstrijo ni veliko, pravzaprav sta to le prelaz Mokrine in Plöckenpass.

Iz Tablje vodi na sever zavita gorska cesta na **prelaz Mokrine/Nassfeld/Passo Pramollo**, 1530 m, kamor s severne strani pripelje gorska cesta iz kraja Tröpolach v Ziljski dolini. Iz Tablje v severozahodni smeri pridemo na **prelaz Lonice/Passo del Cason di Lanza**, 1552 m, skozi dolino **Val Pontebbano**. Ozka in ponekod prepadna cesta vodi od tu naprej okoli Monte Zermule do kraja Paularo v dolini Canale d'Incaroio. Skupino Zuc dal Bora obkroža asfaltirana gorska cesta skozi **dolino Val Aupa**.

Druga povezava z Avstrijo je **Plöckenpass/Passo di Monte Croce Carnico**, 1356 m. Z južne strani pridemo do tja po cesti Julia (Iulia)-Augusta, zgrajeni še v rimskih časih, po dolini potoka But **Canale di San Pietro**, s severne strani pa iz kraja Kötasch-Mauthen v Ziljski dolini. Monte Tersadio obkroža gorska cesta, ki iz doline Canale di San Pietro skozi dolino potoka Chiarso **Canale d'Incarojo** in kraj Paularo spet pripelje do iste doline v kraju Paluzza. Še ena povezava obstaja v tem predelu, in sicer med dolino Canale di San Pietro pri Paluzzi in dolino Canale di Gorto pri Comegliansu.

Iz kraja Villa Santina v dolini Tilmenta vodi dolga povezovalna cesta skozi dolino potoka Degano **Canale di Gorto** in krajev Forni Avoltri in Sappada/Plodn vse do naselja San Stefano di Cadore, kjer je že zahodni rob Karnijcev. Iz doline Canale di Gorto se pri kraju Comeglians zahodno odcepi ozka povezovalna gorska cesta v dolino potoka Pesarina **Val Pesarina**, ki čez **prelaz Razzo**, 1739 m, in po dolini potoka Pivoa **Val Pivoa** pri kraju Vigo di Cadore doseže dolino Piave. S prelaza Razzo se lahko po zaviti gorski cesti skozi Sauris spustimo do doline Tilmenta v kraju Ampezzo. Še ena povezava je v tem območju – v bližini Ampezza vodi gorska cesta čez **prelaz Passo del Pura**, 1428 m, pod Monte Tiniso do Saurisa.

Povezavi južnega dela gorovja s Furlansko nižino sta prav tako le dve.

Iz Tolmeča se južno odcepi ozka in zavita gorska cesta, ki skozi Verzegnis in čez prelaz Chianzutan po dolini **Val d'Arzino** pelje proti Furlanski nižini.

Druga povezava je iz doline Tilmenta pri kraju Villa Santina, od koder vodi gorska cesta čez **prelaz Monte Rest**, 1060 m, v dolini potoka Meduna **Val Tramontina** in Val Meduna do kraja Meduno.

Med dolino Piave in Furlansko nižino vodi skozi južni del gorovja povezovalna cesta iz kraja Longarone čez prelaz **Passo di San Osvaldo**, 828 m, po dolini **Val Cellina** skozi kraja Cimolais in Barcis do Maniaga. Iz Cimolaisa oziroma Clauta se v gorovje vrivata dve dolgi dolini, Val Cimoliana oziroma Val Settimana, ki sta odlični izhodišči.

Najjužnejši predel Karnijskih Alp je dolga veriga, ki poteka s prelaza Passo di San Osvaldo južno do smučarskega središča Piancavallo. Tega lahko dosežemo po gorski cesti iz Barcisa ali iz Aviana z vojaško bazo NATA, severno nad krajem Pordenone v Furlanski nižini.

Značilnosti gorovja

Tako obsežno gorovje ne more imeti povsod enakih lastnosti. Na splošno lahko rečemo, da imajo Karnijske Alpe veliko značilnosti Julijskih Alp, Karavank in tudi Dolomitov. Ko mislimo na Julijske Alpe, si predstavljamo skalne vrhove apnenčastih struktur, podobnih višin in zelenih dolin, česar je v Karnijcih veliko, manj pa je prepadnih sten. Karavanske značilnosti ima predvsem severna veriga, imenovana Karnischer Hauptkamm, za katero so značilni zeleni kopasti vrhovi in prostrani travniki. Skupina na zahodu, imenovana Dolomiti onstran Piave, že po imenu nakazuje podobnost z Dolomiti, za katere so značilni ostri stolpi, globoke škrbine in prepadne stene. Če je severna veriga še precej podobna našim goram, pa južni del deluje bolj primorsko – že malo za mejo bomo na južnih obronkih gora nad Železno dolino opazili več borovja, na primer na Monte Pisimoniju.

Višina gora doseže večinoma dobrih dva tisoč metrov, kar za Alpe ni prav veliko. Najvišji vrh je Monte Coglians/Hohe Warte, 2780 m, ki je obenem tudi najvišji vrh italijanske dežele Furlanije - Julijske krajine. Med najvišje vrhove spadajo še: Creta della Chianevate/Kellerspitzen, 2718 m, soseda Monte Cogliansa, prav tako Cima di Mezzo/Keller Warte, 2713 m, in Creta di Collina/Kollinspitze, 2689 m. Visoka sta še bližnja Peralba, 2693 m, in Grosse Kinigat/Monte Cavallino, 2689 m. V zahodnem delu gorovja je najvišja Cima dei Preti, 2706 m, ob njej je Monte Duranno, 2652 m. Velika množica vrhov ne doseže dva tisoč metrov višine, ker pa so mnogi osamelci, so dobri razgledniki.

Za Karnijske Alpe so značilne dolge doline. Ne le tiste, po katerih so speljane ceste, temveč gorske doline. Pogosto so samotne, neizmerno dolge in zaradi strmin in divjih gorskih potokov tudi težko dostopne. Čeprav so po nekaterih dolinah speljane markirane poti, niso vedno tudi prehodne, tako da za planince pomenijo pravi izziv. Popotovanje po teh dolinah je lahko za ljubitelje raziskovanja divjih predelov prava avantura.

V italijanskih vodnikih in zemljevidih so pogosto uporabljena imena z naglasnimi znamenji, kot so na primer: í, á, ò, è, é idr. V vodniku jih nismo upoštevali.

Italijani večino gora poimenujejo z nazivom Monte, na primer: Monte Tinisa, Monte Pramaggiore itn. Ker ‚monte‘ pomeni gora, izraz ni vedno nujno potreben (kot bi pri nas rekli npr. Gora Špik), zato smo v besedilu in na zemljevidih ‚monte‘ zaradi večje preglednosti tu in tam izpustili.

Vrstni red ciljev smo v vodniku prilagodili izhodišču, torej kraju, kjer začnemo hojo, ne pa skupini, ki ji pripada gora ali cilj ture. To pomeni, da so ponekod cilji med skupinami tudi premešani.

Vse ture so opisane na enak način. Na začetku vsakega poglavja so navedeni naslednji podatki o cilju:

gorska skupina Upoštevana je razdelitev po enciklopedičnih vodnikih

država

zaporedna številka

ime gore oziroma cilja Če poteka čez vrh državna meja ali če obstaja za goro več imen v različnih jezikih, so napisana vsa imena

podnaslov

uvod Vsebuje geografski oris posameznega vrha in njegove okolice, glavne značilnosti vzpona in opozorila o težavah

opis predstavi vzpon in sestop; **opis vzpona** po markirani poti je manj natančen, v tehnično zahtevnejšem svetu pa bolj; če **sestop** poteka po poti vzpona, pot ni posebej opisana, opozarjamo le na posebnosti

V stranskem stolpcu so naslednji podatki:

nadmorska višina

višina izhodišča

višinska razlika Višinska razlika med izhodiščem in ciljem nam je v pomoč pri načrtovanju ture, saj je poglobitveni kazalec o njeni dolžini in napornosti. Pri turah, kjer se moramo večkrat spustiti in dvigniti, je zapisana približna vsota vseh relativnih višinskih razlik, ki jih moramo premagati

zahtevnost Tu je poleg ocene podana še opisna razlaga ocene težavnosti, ki opozarja na tehnično težavnost, orientacijo in napornost ture ter morebitna druga opozorila. Iz teh podatkov bo moral uporabnik sam razbrati in oceniti, ali je vzponu dorasel samostojno ali bi bilo bolje najeti gorskega vodnika

oprema Navedena je na kratko le pri turah, ki zahtevajo tehnično opremo

izhodišče Tu je dodan kratek opis dostopa do kraja, kjer začnemo turo. Večina vzponov v vodniku se konča na izhodišču, ne pa vse, zato si moramo vrnitev na izhodišče predhodno organizirati

časi Dolžina ture oziroma čas, ki ga bomo potrebovali za vzpon in sestop. Časi so umerjeni na povprečnega gornika in pogosto zaokroženi malce navzgor. Na daljših turah se lahko tudi precej raztegnejo

koča, zavetišče, bivak Navedene so planinske kočice in telefonske številke. Če spimo v koči, je opisan tudi dostop do kočice

sezona To je najprimernejši čas za izvedbo ture

zemljevid Zemljevidi so nepogrešljiv spremljevalec na vsaki turi in jamstvo za varnost

Opisom so dodani pregledni zemljevidi tur. Na teh zemljevidih je praviloma združenih po več izletov. Opozarjamo, da je njihov namen zgolj grobo informiranje o poteku ture, in nikakor ne smejo nadomestiti zanesljivega tiskanega ali digitalnega zemljevida!

V vodniku skušamo povezati klasične tiskane opise s sodobnimi informacijskimi orodji. Zato sta vsakemu opisu dodani dve kodi QR. Ko boste s pametnim telefonom skenirali kodo ob opisu izhodišča, vam bo Googlov navigacijski program izbral najugodnejšo pot do izhodišča in vas med vožnjo vodil tja.

S skeniranjem kode QR ob naslovu ture pa se vam odpre njen prikaz v aplikaciji maPZS Planinske zveze Slovenije. Na zemljevidu lahko vidite podroben potek ture, izpisani so glavni tehnični podatki (dolžina, časi), marsikje pa so dodane tudi fotografije in opisi. maPZS lahko uporabljate na terenu s pametnim telefonom ali pa doma na svojem računalniku.

Ocene zahtevnosti

Označevanje zahtevnosti se v vodniku drži ustaljene lestvice Planinske zveze Slovenije. Uporabljena razvrstitev ne omogoča natančnejše razmejitev med cilji, kar smo poskušali nadomestiti v opisnem delu v razdelku o težavnosti.

RAZVRSTITEV PO ZAHTEVNOSTI

Nezahtevna oziroma **lahka označena pot** omogoča varno hojo brez pomoči rok tudi manj izurjenim planincem z upoštevanjem osnovnih načel za varno hojo.

Zahtevna označena pot vodi tudi čez izpostavljene ali teže prehodne odseke, kjer so običajno nameščena varovala – zaradi varnosti si pri hoji pomagamo z rokami. Takšna pot je na planinskem zemljevidu označena s prekinjeno rdečo črto.

Zelo zahtevna označena pot je speljana čez strmo in izpostavljeno pobočje, steno ali po grebenu; skoraj vedno je opremljena z varovali, ki jih uporabljamo za (samo)varovanje in napredovanje. Potrebujemo ustrezno opremo, biti moramo dobro telesno pripravljene. Po avstrijsko-nemški lestvici zavarovanih plezalnih poti jih ocenimo z A in B.

Zelo zahtevna plezalna pot je speljana čez zelo strmo, izpostavljeno steno ali po grebenu. Takšna pot je okovana z železjem, ki omogoča napredovanje, obvezno je samovarovanje, lahko se varujemo tudi z vrvjo. Nujno uporabimo ustrezno opremo, biti moramo tudi ustrezno psihofizično pripravljene. Po avstrijsko-nemški lestvici ferat je to ocena C ali več.

V Italiji planinska organizacija CAI (Club Alpino Italiano) razvršča poti v gorah v štiri težavnostne skupine.

Turistična pot/Turistico je lažja, široka pot ali mulatjera, ki vodi po nezahtevnem svetu in ne pomeni tehničnih in orientacijskih težav.

Planinska pot/Sentiero escursionistico vodi večinoma po sredogorju in lažjem visokogorju ter od planinca zahteva le poznavanje osnovnih gornških veščin in ustrezno osnovno opremo. Namenjena je vsem gornikom in označena kot E (escursionistico).

Zavarovana pot/Sentiero attrezzato je na kratkih odsekih opremljena z varovali, večinoma pa jih ni. Namenjena je izkušenim gornikom in označena kot EE (percorsi con escursionisti esperti).

Zelo zahtevna zavarovana pot/Uia ferrata vodi po skalnih stenah, grapah ali grebenih in je večinoma opremljena z varovali. Namenjena je za zelo izkušene gornike z ustrežno opremo in označena z EEA (percorsi con escursionisti esperti con attrezzatura).

Pri ocenjevanju ferat (zavarovanih plezalnih poti) si pomagamo z avstrijsko lestvico, ki ima ocene od A do F.

A – lahko

Plezalna pot poteka v ne preveč strmih svetih in je zavarovana s skobami, jeklenicami, klini in kratkimi pokončnimi lestvami. Izpostavljena mesta preplezamo brez posebnih težav. Varovala služijo bolj občutku varnosti kot pa napredovanju. Samovarovanje ni nujno potrebno.

B – zmerno težavno

Teren je strmejši, stopi in oprimki so lahko tudi manjši, izpostavljeni odseki so že daljši. Pot je zavarovana s skobami, jeklenicami in daljšimi pokončnimi lestvami. Za napredovanje potrebujemo nekaj moči v rokah. Samovarovanje je nujno.

C – težavno

Plezamo v strmi steni z daljšimi izpostavljenimi odseki, stopi in oprimki so majhni. Skobe in klini so lahko tudi bolj narazen. Pot je opremljena tudi z navpičnimi ali celo previsnimi lestvami ter visečimi mostovi. Za napredovanje potrebujemo moč v rokah. Na jeklenice se praviloma pripenjamo s kompletom za samovarovanje.

D – zelo težavno

Plezamo v strmi, tudi previsni steni. Pot je zavarovana s skobami in klini, ki so ponekod daleč narazen, posamezni odseki so lahko zavarovani le z jeklenico. Nujna sta dobra tehnika gibanja in občutek za ravnotežje. Plezamo po majhnih stopih in gladkih ploščah. Moč v rokah je nujna.

Obstajajo tudi vmesne ocene, npr. B/C. Najvišja ocena v tem vodniku je težavnosti D.

Svet brez markacij prav tako razvrščamo v naslednje skupine.

Nezahtevna neoznačena pot

Tura poteka po bolj ali manj uhojenih nemarkiranih poteh. Pri hoji ni treba uporabljati rok za napredovanje. Potrebujemo nekaj smisla za orientacijo.

Zahtevna neoznačena pot

Tura poteka po delno uhojenih nemarkiranih poteh. Po njih lahko večinoma hodimo, občasno pa je treba zaradi varnosti ali umika oviram uporabiti roke. Ponekod so zahtevnejši odseki zavarovani z varovali. Potrebujemo nekaj smisla za orientacijo.

Zelo zahtevna neoznačena pot

Tura poteka po delno uhojenih nemarkiranih poteh in težko prehodnem gorskem terenu, ki močno omejuje smer gibanja. Smer napredovanja je treba skrbno izbirati. Občasno moramo za napredovanje uporabiti roke. Ponekod so zahtevnejši odseki zavarovani z varovali. Naletimo lahko na eno ali več plezalnih mest I. in II. težavnostne stopnje. Na teh mestih je priporočljivo varovanje z vrvjo. Potrebna je gorniška oziroma alpinistična izkušnost, sicer potrebujemo spremstvo vodnika. Opremljeni moramo biti z vrvjo, pomožnimi vrvicami, nekaj vponkami, čelado in v zgodnjem poletju s cepinom in derezami. Potrebna sta zelo dobra izurjenost in smisel za orientacijo. V megli je po takem svetu nemogoče najti pravo smer.

Nezahtevno brezpotje

Tura poteka po bolj ali manj prehodnem terenu, kjer lahko hodimo praktično v vsaki smeri. Pri hoji uporaba rok za napredovanje ni potrebna. Hodimo čez drn in strn, ponekod pa sledimo stečinam in ostankom poti. Potreben je dober smisel za orientacijo. V megli je po takem svetu zelo težko najti pravo smer.

Zahtevno brezpotje

Tura poteka po težje prehodnem terenu, ki omejuje smer gibanja. Otežujejo ga strmina, reliefne oblike in poraščenost. Občasno je treba za varnost pri hoji uporabiti roke. Potreben je dober smisel za orientacijo in iskanje prehodov. V megli je po takem svetu zelo težko najti pravo smer.

Zelo zahtevno brezpotje

Tura poteka po težko prehodnem gorskem terenu, ki močno omejuje smeri gibanja. Smer napredovanja je treba dobro izbrati. Večinoma lahko hodimo, ponekod pa moramo preplezati kakšen skok. Krajši plezalni prehodi lahko dosežejo I. in II. težavnostno stopnjo (izjemoma tudi več). Na teh mestih je priporočljivo varovanje z vrvjo. Potrebna je gorniška oziroma alpinistična izkušnost, sicer je nujno spremstvo vodnika. Opremljeni moramo biti z vrvjo, pomožnimi vrvicami, nekaj vponkami in klini, čelado in v zgodnjem poletju s cepinom in derezami. Imeti moramo odličen smisel za orientacijo. V megli je po takem svetu nemogoče najti pravo smer.

Alpinistični vzpon

Tura poteka v strmih skalnih svetih, po grebenu ali v steni, kjer je gibanje omejeno. Tukaj opisane smeri dosežejo I., II., včasih celo III. stopnjo in so daljše od sto višinskih metrov. Smer napredovanja je zelo težko izbrati, hitro se lahko zaplezamo, tako da je vrnitev zelo tvegana. Potreben je odličen smisel za orientacijo. V megli je po takem svetu skoraj nemogoče najti pravo smer. Spremstvo vodnika je nujno. Opremljeni moramo biti z vrvjo, vponkami, s pomožnimi vrvicami, trakovi, klini, kladivom in čelado ter s cepinom in derezami, če na dostopu in sestopu ali celo v sami smeri pričakujemo snežišča. Ocenjevalna lestvica je sestavljena iz dveh delov. V prvem je ocenjen najtežji raztežaj (razdalja med dvema varovališčema), v drugem pa je (povprečna) ocena preostalega dela smeri.

Težavnost plezanja je ocenjena po standardni **lestvici UIAA**.

I – Vzpon poteka po zelo razčlenjenem skalnatem svetu, kjer je obilo stopov in oprimkov. Roke uporabljamo predvsem za vzdrževanje ravnotežja. Nekateri prehodi so lahko izpostavljeni, zato ti vzponi niso za vrtooglave.

II – Tu se začne pravo plezanje. Stena je lahko že precej strma, oprimki in stopi so manjši, vendar jih je veliko. Varovanje z vrvjo je za gornika neplezalca nujno, posebno če so odseki daljši in bolj izpostavljeni.

III – Plezanje poteka po zelo strmi steni. Stopi in oprimki so lahko tudi majhni. Potrebujemo moč v rokah. Varovanje z vrvjo je nujno.

Ocene od III naprej ocenjujemo tudi s spodnjo (-) in zgornjo (+) stopnjo. V tem vodniku je najtežje mesto ocenjeno s III+.

SEVERNA VERIGA OD TRBIŽA DO LONIC

Konjski spik, v ozadju skupini Sernio-Grauzaria in Zuc dal Bor (levo)

Ojstrnik

Najvzhodnejši karnijski dvatisočak

Popotovanje po Karnijskih Alpah bomo začeli na skrajnem vzhodu gorovja, blizu slovenske meje. Ojstrnik/Osternig/Monte Osternig je najvzhodnejši vrh Karnijcev, ki še preseže 2000 metrov. Tako ime so ji dali prebivalci Ziljske doline, saj je vrh ostrejši videti od severovzhoda. Ime v bistvu ni povsem ustrezno, saj je gora dokaj kopasta. Je del dolgega grebena na meji med Italijo in Avstrijo, ki se na vzhod kmalu položi in do Trbiža – razen Zahomca/Monte Acomizze/Schönwipfla, 1813 m, Kopinja/Kapinberg/Monte Capin, 1736 m, in Gorjanskega vrha/Monte Goriane/Goriacher Berg, 1689 m, – ni pomembnejših vrhov. Gora je večinoma gozdnata in travnata, skalnih predelov je komaj kaj.

Na pobočjih gore leži več planin, ki so večinoma dostopne po gozdnih cestah, in nekatere so že prava počitniška naselja. Na zahodnem robu gore je sedlo Lom/Sella di Lom/Lomsattel, 1460 m, (gostišče Starhand Hütte), pod njim je na avstrijski strani planina Dolinca/Dolinza Alm, na južni strani Ojstrnika je Bistriška planina oziroma Bistriško sedlo/Sella Bistrizza/Feistritzer Alm, 1720 m, (poleti deluje manjše gostišče Schönwipfel Schutzhaus). Južno od Bistriškega sedla je travnati vršič Gozman, 1804 m, pod njim je cerkva Marija Snežna/Madonna della Neve/Maria Schnee, 1750 m. Z južne strani pridemo na sedlo Lom po dolini Ukve/Valle di Ugovizza. Makadamska cesta skozi gozd je pogosto izpostavljena zemeljskim podorom. Na višini 1406 metrov stoji na poseki sredi gozda prenovljena kočica Nordio-Deffar.

Ker so tereni gozdnati in prepredeni s travniki, je možnost vzponov tako z avstrijske kot italijanske strani cela množica. Naš pristop bo potekal

Razgled z vrha proti Mangartu

z južne strani, kjer vodi na goro več markiranih poti, pri čemer bomo šli po eni gor, po drugi pa dol. Ojstrnik je tudi priljubljen cilj gorskih kolesarjev in turnih smučarjev. Ker v okolici ni višjih vrhov, je izreden razglednik. Z vrha bomo videli tudi daleč na zahod, kamor nas bodo vodile prihodnje ture v vodniku.

UZPON

S parkirišča gremo severno po ozki cesti (zapornica, razpotje), dokler se cesta ne približa potoku, kjer na levi opazimo leseno tablo z oznako za pešpot do kočice. Prečimo potoček, stopimo v gozd in se vzpenjamo ob potoku Ukva. Precej strma pot se priključi makadamski cesti, ki desno pripelje iz doline (levo lep slap). Čez most nadaljujemo zložno do kočice Rifugio Nordio-Deffar, 1406 m, z razpotjem.

Pod kočico na vzhodni strani sledimo travnatemu kolovozu, prečkamo potok in na poseki poiščemo označeno pot (možici), ki ji sledimo skozi gozd do razpotja. Sledimo poti št. 403 – Visoka Karnijska pot, ki nas vodi sprva v okljukih, višje pa v zložnem vzponu na Bistriško planino, 1720 m.

NADMORSKA VIŠINA
2050 m

VIŠINA IZHODIŠČA
1210 m

VIŠINSKA RAZLIKA
840 m

ZAHTEVNOST

Nezahtevna označena pot

IZHODIŠČE

Parkirišče pri razcepu poti na sedlo Lom/Sella di Lom in Pleče

Do sem pridemo iz Kranjske Gore skozi Trbiž in po lokalni cesti po Kanalski dolini do zaselka Ukve/Ugovizza, od tam pa desno na sever po gorski cesti do izhodišča.

ČASI

Izhodišče–Ojstrnik 2–2.30 h

Ojstrnik–sedlo Pleče–izhodišče
1.30–2 h

Skupaj 3.30–4.30 h

KOČA

Rifugio Fratelli Nordio e Riccardo Deffar, 1406 m, +39 320 815 10 52

SEZONA

Od maja do novembra

ZEMLJEVIDA

Alpi Giulie Occidentali Tarvisiano, Tabacco 019, 1: 25.000

Naturarena Kärnten - Gaital - Gitschtal - Lesachtal - Weissensee - Oberes Drautal, Freytag & Berndt, WK 223, 1: 50.000

2

Lepi vršič/Cima Bella

Turnosmučarski cilj v kopnem

Pred kočami na razpotju izberemo pot št. 481, ki vodi po južnem travnatem pobočju Ojstrnika. Na naslednjem bližnjem razpotju zavijemo levo in se zložno vzpenjamo, sprva po zagraščeni, višje pa po udobni travnati mulatjeri. Z nje stopimo na uhojeno bližnjico (markacija). Mimo manjše kamnite vojaške utrdbe smo kmalu na vrhu s skrinjico in vpisno knjigo. Na vzhodnem »predvrhu« stoji križ.

SESTOP

Z vrha na Bistriško planino sestopimo po poti vzpona ali vzhodno po poti št. 482. Nadaljujemo južno po poti št. 403 oz. poti št. 507 do kapelice Marije Snežne, 1750 m. Od tu se spuščamo po strmem travnatem pobočju med redkimi visokimi smrekami na sedlo Pleče/Sella Pleccia (razpotje poti). Sledimo poti št. 507a zahodno v gozd, nižje zavijemo severno in prečimo več manjših grap v strmem svetu. Daljše prečenje v rahlem spustu desno nad potokom Pleče/Torrente Pleccia nas pripelje do žičnate ograje. Nižje jo prestopimo, pod manjšo leseno koč v strmejšem spustu stopimo na cesto ter po njej in ob potoku Pleče v nekaj minutah pridemo na izhodišče. ●

Kapelica Marije Snežne, zadaj vrh

Kok/Monte Cocco, 1941 m, Lepi vršič/Cima Bella/Schönwipfel, 1911 m, Konjščica/Monte Sagra/Sagranberg, 1922 m, in Starhand, 1968 m, so blagi kopasti vrhovi vzhodnega roba Karnijskih Alp med Kanalsko dolino na jugu z reko Belo in dolino reke Zilje na severu, kjer se izmenjujejo prostrani travniki in gozdovi. Izjema so južna pobočja Sagra, ki so skalnata in prepadna. Kok je na italijanskem ozemlju, Starhand na avstrijskem, ostala dva pa na meji. Na opisanem območju leži nekaj planin, mimo nekaterih nas bo vodila pot.

Lepi vršič in Kok sta najbolj znana turnim smučarjem, saj pomenita nezahteven (Kok je malce zahtevnejši) in pred plazovi dokaj varen turni smuk. Druga dva vrhova sta manj znana, a prav tako zanimiva pohodniška in smučarska cilja. Teren, kjer bomo hodili, je večinoma travnat, vmes so le krajši pasovi gozda, tako da pohajanje nudi veliko razglednih mest. Nad dolino Ukve so nekdaj kopali železovo in manganovo rudo, rudnik so zaprli leta 1946. Na vzhodnih pobočjih Koka je danes videti le še posamične razvaline (oznaka na zemljevidu Tabacco: Ex minera).

Na opisane vrhove se lahko podamo tako s severne kot južne strani. S severne vodi dokaj visoko gorska cesta iz naselja Möderndorf/Modrinja vas do planine Dellacher Alm/Brška planina (mimo jezera Egger Alm See/Brško jezero) na višini 1365 m. A tudi dolina Ukve je prav priročna. Vse štiri vrhove bomo povezali v krožno turo. Začeli bomo z vzponom v zahodni smeri na Kok, z njega se bomo obrnili na sever na Lepi vršič, od tam

Zeleni travniki pod vrhom

NADMORSKA VIŠINA
1911 m
VIŠINA IZHODIŠČA
1136 m
VIŠINSKA RAZLIKA
Pribl. 1300 m

ZAHTEVNOST

Nezahtevna neoznačena pot, nezahtevno brezpotje

IZHODIŠČE

Planina Malga di Podrauna, bivše gostišče Osteria del Camoscio (parkirišče ob potoku Ukva)

Do sem pridemo iz Kranjske Gore skozi Trbiž in po lokalni cesti po Kanalski dolini do zaselka Ukve/Ugovizza, od tam pa desno na sever po gorski cesti do izhodišča.

VLADIMIR HABJAN

Z gorništvom se ukvarja od otroških let, ko mu ga je odkril oče. Pisati je začel v osnovni šoli za glasilo OŠ Hinko Smrekar in urejal glasilo OŠ Prežihov Voranc *Solzice*. Od leta 1994 je kot novinar objavil vrsto člankov s planinsko tematiko v revijah *Slovenec*, *Turist*, *Delo Reportaže*, *Delo Dom*, *Nedelo*, *Fit*, *Naš Stik*, *Gea*, *Planinski vestnik*, *Grif*, *Sokol*. Za revijo *Gea* je spomladi 1999 pripravil priročnik s poglobljeno tematiko *Gorništv*. Od leta 2001 je urednik *Planinskega vestnika*, od leta 2017 pa urednik Planinske založbe pri Planinski zvezi Slovenije. Je avtor več vodnikov *Manj znane poti slovenskih gora* (Sidarta, 1999), *Brezpotja* (2009, 2017, 2020, 2022), *Zimski vzponi v slovenskih gorah* (Sidarta, 2004), leposlovnih knjig *Čez rob* (2011), *Živeti z gorami* (2014) in *Tipanje v neznanem* (2020, vse Planinska založba), je urednik in soavtor gorniškega učbenika *Gibanje v zahtevnem gorskem svetu* (PD Ljubljana-Matica, 2000), soavtor (še Peter Skoberne) izletniškega vodnika *Naravne znamenitosti Slovenije* (Sidarta, 2001), soavtor (še Stritar, Drab, Poljanec) planinskega vodnika *Kamniško-Savinjske Alpe* (Planinska založba, 2003); soavtor in urednik knjig *Reševanje v gorah* (GRZS, 2012), *Privilegij je biti del te družine* (GRZS, 2022). Pri Planinski založbi je bil urednik več edicij. Kot urednik in pisec spremnih besed je sodeloval z več založbami in založniki (Chiara, Didakta, Modrijan, Sidarta, Tuma, Gorska reševalna zveza Slovenije, Društvo GRS Kamnik, PD Kamnik). Je avtor več prispevkov v številkah *Kamniškega zbornika* (Občina Kamnik). Objavil je več kot tisoč fotografij v časopisih, revijah, koledarjih, prospektih, zgibankah, čestitkah in knjigah. Do zdaj je imel deset samostojnih fotografskih razstav.

Dr. IRENA MUŠIČ HABJAN

Je doktorica kemijskih znanosti. Kot alpinistka je (prva) gorska reševalka z izpitom društva GRS Kamnik ter gorniška publicistka. S svojega poklicnega področja je objavila več znanstvenih člankov, skupaj z Vladimirjem Habjanom pa je soavtorica vodnikov *Tržič* (Planinska založba, 2006), *Karavanke* (Sidarta, 2007) in *Alpe brez meja* (Sidarta, 2017) ter avtorica vodnika *Jezersko* (Planinska založba, 2009). Je glavna urednica knjig *Želja pomagati* (GRS Kamnik, 2012) in *Gore nosimo v srcih* (GRS Kamnik, 2022), sourednica zbornika *Korak za korakom do stodvajsetih let* (PD Kamnik, 2013) in planinsko-zgodovinskega vodnika *Po poteh XIV. divizije* (Planinska založba, 2022), urednica planinskih vodnikov *Dolina Soče - Bovško* (Planinska založba, 2017), *Dolomiti po dolgem in počez* (Planinska založba, 2019), *Najvišji vrhovi evropskih držav* (Planinska založba, 2021) in *Julijske Alpe, Zahodno od Soče in Pišnice* (Planinska založba, 2022). Od leta 2008 je članica uredniškega odbora *Planinskega vestnika*, kot urednica deluje tudi v Planinski založbi.